

พินิจ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺสโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)

ต.หนองกก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “นั่งสมาธิหลังค่อม”

หลวงพ่อกับที่เคารพครับ เวลานั้นสมาธิสามารถนั่งหลังค่อมได้ไหมครับ ขอบพระคุณ
อย่างสูง

ตอบ : เวลาเราทำความดี เราก็อยากได้ความดีสมความปรารถนา แต่ความดีของเรา ความดี
ของเรานั้นยังอีกยาวไกล เพราะอะไร เพราะความดีอย่างนี้เป็นความดีแบบโลก ๆ

ถ้าความดีแบบธรรมนะ โอ้อโฮ! มันมหัศจรรย์กว่านี้เยอะแยะมากมายมหาศาล แล้วผู้
ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงต้องทำอย่างนั้น เพราะอริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรยจะเป็นองค์ที่ ๕
ตรัสรู้อันเดียวกันหมด ฉะนั้น ถ้าประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง อริยสัจจะเป็นอันเดียวกัน
ไม่แตกต่างกันเด็ดขาด

แต่ถ้ามันเป็นสังคัมโลก ๆ ใจ เวลาเราเป็นชาวพุทธ เวลาชาวพุทธเราเกิดมาเรามี
ความทุกข์ความยากในหัวใจของตน เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ใจ มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา นี้ระดับของท่าน ถ้าท่าน เราทำคุณงามความดีของ
เรานั้นเป็นประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้สังคัมร่มเย็นเป็นสุขใจ ถ้าสังคัมร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม

ถ้าผู้ที่ไม่สนใจในพระพุทธศาสนาก็คือขาดศีลขาดธรรม เวลาขาดศีลขึ้นมาจะเอาไร
เอาเปรียบ จะทำลายใครก็ได้ แล้วทำลายใครไปแล้วจะว่าเป็นความสุข...ไม่หรอก เป็นความ
ทุกข์ทั้งสิ้น เป็นความทุกข์เพราะอะไร เพราะทำผิดกฎหมายมันผิดกฎหมาย มันเป็นบาปเป็น
กรรม พ่อแม่ก็เดือดร้อน สังคมก็เดือดร้อน ทุกคนเดือดร้อนไปหมดจากการขาดศีลขาดธรรม

แต่ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา พ่อแม่ก็เป็นสุข สังคมก็ร่มเย็นเป็นสุข สิ่งที่ทำตัวเองทำแล้ว เป็นคุณงามความดี จิตมันก็สงบระงับ มันก็มีความสุข มันก็สะดวกสบาย มันไม่หวาดไม่ ระวัง ไม่เป็นความทุกข์ความยาก นี่พูดถึงว่าถ้าอยู่ในศีลในธรรม ถ้าอยู่ในศีลในธรรมมัน เป็นสิ่งที่ดีงามทั้งสิ้น

ถ้าสิ่งที่ดีงามแล้ว เห็นใหม่ เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มัน เป็นลาภอันประเสริฐ แล้วได้สนใจในพระพุทธศาสนา เวลาอยากฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินี้เป็น บุญเป็นกุศลทั้งสิ้น เป็นคุณงามความดีทั้งสิ้น แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะอะไร

เพราะโดยทางโลก “ปฏิบัติไม่ได้นะ นั่งสมาธิแล้วเดี๋ยวเป็นบ้า ไม่มีครูบาอาจารย์นะ คอยควบคุมดูแล”

อันนั้นมันเป็นเรื่องไสยศาสตร์ มันเป็นเรื่องไสยศาสตร์ มันเป็นเรื่องฆานโลกีย์ มัน เป็นเรื่องทางโลกๆ ใจ เห็นใหม่ เวลาที่มีศีกมีสงครามเขาก็มีตะกรุด มีพระ มีสิ่งต่างๆ เพื่อเป็น เครื่องรางของขลัง ถ้าเรื่องเครื่องรางของขลังแล้ว เวลาถ้าเป็นทางมิจฉาชีพจะมีคุณไสย จะ ปลอ่ยควายธนูให้เข้าท้องเลย นั่นนะมันเป็นเรื่องโลกๆ มันไม่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเลย

แต่เวลาสังคมเวลาฝึกหัดจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้วนะ “ปฏิบัติไม่ได้ เดี๋ยวมันจะ บ้า ปฏิบัติไม่ได้”

เอ็งจะเรียนไสยศาสตร์หรือ เอ็งจะปลอ่ยควายธนูใช้ใหม่ ก็ไม่เห็นมี แต่โลกมันคิดกัน อย่างนั้นเพราะคิดแบบโลกๆ ใจ เพราะความคิดมันห้ามกันไม่ได้ เวลาห้ามกันไม่ได้มันก็เป็น แบบนั้น

ฉะนั้น เวลาถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่ดีงามสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ ดีงาม มันเป็นเรื่องบุญกุศลของตนๆ เห็นใหม่

คนเราเวลาที่มีความเห็นผิด มีความคิดผิด ใช้ชีวิตแบบผิดๆ ใช้ชีวิตแบบทางโลกไป ส่ำมะเลเทเมาแล้วบอกว่ามีความสุข เล่นการพนัน เล่นหวย เล่นทุกอย่าง แล้วหวังว่ามันจะได้ ลาภลอย มันจะลาภมา มันเป็นบุญ ทำสิ่งใดแล้วมันจะเป็นของที่เป็นของประเสริฐ...ประเสริฐ ของกิเลสใจ

แต่ถ้าประเสริฐของกรรม เห็นใหม่ โควิด ตู๋บันสุข เขาช่วยกัน เขาเจ้อจันกัน ใครมีกำลังก็ช่วยคนที่มีกำลังน้อย ใครมีกำลังน้อยก็ดูแลเขาปกป้องเขา ใครรังแก ถ้าเราช่วยเหลือได้เราจะช่วยเหลือเขา อย่างนี้มันเป็นกรรม นี่แหละสังกรรมเย็นเป็นสุข นี่สติปัญญา มันต้องมีสติ มันมีปัญญาของมันขึ้นมามันถึงจะเป็นชาวพุทธที่ถูกต้องชอบธรรมในพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ใจ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกา เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะเอาความจริง

“นั่งสมาธิสามารถนั่งหลังค่อมได้ไหมครับ”

ถ้าเป็นคนพิการหลังค่อมนั่งได้เลย นอนภาวนาก็ได้ คนเจ็บไขได้ป่วยขึ้นมาเขาช่วยตัวเองไม่ได้เขาจะภาวนาได้ไหม ได้ทั้งนั้นนะ

นั่งหลังค่อมได้ไหม

ถ้าเป็นคนหลังค่อม ได้ แต่ถ้าเป็นคนหลังไม่ค่อม หลังตรง เวลานั้นไปแล้ว พอหนึ่งไปแล้วจิตมันเริ่มเผลอ จิตมันเริ่มแบบว่าโดนควบคุมแล้วมันติดมันตันใจ นั่งจะหลังงออย่างนี้ นั่งเอียงซ้ายเอียงขวา คนถามมาเยอะแยะ “เวลานั่งทำไมเอียงทางซ้าย เอียงๆ ไป”

เราบอก ถ้าเอียงไป เอ็งตั้งสติดึงกลับมาที่จบ

“มันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้”

ทำไม่ได้ ทำไม่พูดได้ละ

“เออ! ได้”

“เวลานั่งไปแล้วนะ โอ๊ย! มันเอนไปข้างหลัง มันจะล้มอย่างนี้”

ล้ม เอ็งก็ตั้งสติดึงกลับมาที่จบไป

“มันทำไม่ได้” ถ้าทำไม่ได้ มันเผลออะไรไป นិเวรณธรรมไป เวลานิเวรณมันเหลวไหลมันเฉไปตามกิเลสไป สู้มันไม่ได้หรอก นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นเรื่องของจิตใจ

ที่นี้เวลาภาวนาๆ ควรภาวนาใหม่

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดเลย เวลาไปวัดป่าบ้านตาด ท่านบอกว่า นี่มารรถเปล่าๆ นะ เวลากลับให้พุทโธเต็มรถไปเลย

ให้หัดพุทโธไว้ เพราะอะไร พุทธธานุสติ

เวลาเราพูด พุทโธชัด ๆ พุทโธชัด ๆ

เวลาคณกัมปัญญามามากมายมหาศาล ต้องตบนะ ต้องมีศรัทธาก่อน ศรัทธาแล้ว ต้องศึกษากรรมฐาน ๔๐ ห้อง แล้วหายใจ ลมหายใจ ตั้งสติไว้ นี่เป็นอานาปานสติ พุทโธๆ คำบริกรรม เราระลึกถึงพุทโธๆ มันอธิบายไปสองสามกิโล

แต่ถ้าบอก “พุทโธชัด ๆ” นี่จบเลยนะ เพราะสติมาก่อน สติชัดเจนนั่นจะนึกพุทโธๆ ได้ชัดเจนนะ ถ้าพุทโธชัดๆ มันสมบุรณ์ด้วยสติ สมบุรณ์ด้วยพุทธานุสติ แล้วเราก็พุทโธของเรา ไปจนจิตมันสงบ มันดีขึ้นไป มันก็จะดีขึ้น

แล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัตินะ เราเกิดเป็นมนุษย์นะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เป็นบุญ เป็นกุศลนะ แต่กิเลสมันบีบมันคั้นใจ “ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำบุญกุศลไม่เห็นได้อะไรเลย” นี่มัน คาดหมายของมันไป “ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำบุญกุศลก็ไม่เห็นได้บุญกุศลอะไร”

กรรมเก่ากรรมใหม่ กรรมเก่าๆ เห็นไหม เทวทัตกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการเกิดร่วมสหชาติมาตั้งแต่สมัยไหน เป็นสิ่งที่จองเวรจองกรรมกันมาตลอด ถึงสุดท้าย มาเกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นไปเกิดเป็นเทวทัต เป็นพี่เป็นน้องกัน พระเจ้า สุปปพุทธะกับพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพี่ชายกับน้องชาย คนหนึ่งเกิดลูกพี่ชาย คนหนึ่งเกิด น้องชาย เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน แล้วมาบวชเป็นพระ เป็นอาจารย์กับลูกศิษย์ กรรมเก่ากรรม ใหม่

เพราะกรรมเก่ากรรมใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา ประพฤติ ปฏิบัติจนเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา เทวทัตได้ฉานโลกีย์ไฉ่ ได้เรื่องโลกๆ ไฉ่ นี่กรรมเก่าไฉ่ กรรมเก่ามันปิดมันกันมาถึงที่สุด แต่เวลาที่สร้างมาๆ มันก็ทำฉานโลกีย์ ทำสมาธิได้ จิตเป็น หนึ่งจะเกิดเป็นพรหม มันก็เป็นกุศลอันหนึ่ง อาฆาตมาดร้ายจองเวรจองกรรมนี้เป็นมาร เป็น บาปอันหนึ่ง ฉะนั้น เวลาที่ทำมามันก็มีบุญและบาปเสริมมาในใจของเทวทัต

ที่นี้เทวทัตพอจงเวรจงกรรม แต่ถึงที่สุดแล้วสำนึกได้ พอสำนึกได้จะมาขอขมา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เทวทัตจะไม่ได้
เห็นหน้าเราอีกแล้ว ไม่ได้เห็นหน้าหรอก”

มาแล้วๆ มาถึงหน้าเซตวันธรณีสูบไปเลย พอสูบไปถึงคาง ถวายกราบกับ
พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ว่า ถ้าเขาพ้นจากนรกอเวจีอันนั้นนะ ถ้าพ้นจากนรก
อเวจีอีกนานแสนนาน ถ้าพ้นขึ้นมาแล้วนะจะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เพราะเขาทำ
ฌานโลกีย์ เขาได้สร้างสติมากับสิ่งที่มารมันจ้องล้างจ้องผลาญเหมือนกัน

นี่เหมือนกัน “ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีไม่ได้ดี”

ทัศนคติ แนวคิด นี่ของเก่าทั้งนั้นนะ พันธุกรรมของจิตๆ ใจคนที่มีความรู้สึกนึกคิด
อย่างนั้นนะ ของเก่าของเขาอย่างนั้นนะ ดัดแปลงอย่างไรนะ ถ้ามีอำนาจวาสนา นี่ใจ เวลา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเจอ คนนี้เดินหนีเลย เพราะพูดไปเถอะ สีซอ ควายมัน
ยังดี มันยังอ้อๆ มันยังร้องบ้าง ใจนี้พูดมันไม่ฟังเลย นี่พูดถึงว่ากรรมเก่าใจ

“ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีไม่เห็นได้ดี”

ดีอะไร เอ็งทำอะไรดี เอ็งคิดอะไร ทัศนคติอย่างนั้นใจ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์เสียสละมามากมาย ทำ
คุณงามความดีมากมาย อะไรทำแล้วเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นบอกทำดีแล้วไม่ได้ดีเลย ถ้าทำ
ดีแล้วไม่ได้ดีนะ สหชาติ ๑๐ชาติไม่ได้เป็นพระโพธิสัตว์ ทำดีแล้วไม่ได้ดี ไม่ได้ทำมาจนมา
เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

ทำดีมันได้ดีมาแล้วละ แล้วถ้าดีปัจจุบันนี้ละ อาสวกขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นไป

นี่พูดถึงทำดีแล้วได้ดีหรือไม่

แต่ถ้าเป็นทัศนคติแบบนั้นใจ ดิ้นพรวดๆ เชียว “ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี”
ทัศนคติใจ อ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง แล้วไม่มีสัจจะ ทำอะไรไม่ได้หรอก เป็นอยู่อย่างนั้นนะ นี่พูด
ถึงว่าสังคมนะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าสังคมแล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราทำคุณงามความดีของเราแล้ว ถ้าทำคุณงามความดีของเรา ถ้าจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติในแนวทางพระพุทธศาสนาแบบฆราวาส แบบโลก

หลวงตาพระมหาบัวท่านชื่นชมมาก ใครฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ สั่งพระอานนท์ไว้เลย “ให้เขาปฏิบัติบูชาเราเถิด” เพราะการปฏิบัติบูชา มันมีโอกาสได้สร้างสมสะสมเป็นจริตนิสัยให้จิตดวงนั้นมีอำนาจวาสนา

“ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด”

ฉะนั้น ในการประพฤติปฏิบัติของฆราวาส ของทางโลก ของสังคม ทำอะไรก็ได้ ปฏิบัติอย่างไรก็ได้ ทำเถอะ ขอให้ทำ เพราะทำแล้ว เพราะอะไร หนึ่ง มันมีศรัทธา ศรัทธาเนี่ย มันถึงทำ ศรัทธาคืออยากทำไง คือเชื่อแล้วทำไง

แต่ถ้าโดนเขาชักจูงนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ โอโฮ! เป็นสายบุญสายกรรมเขาชักจูงกันไปใหญ่เลย นั่นเรื่องของสังคมๆ

แต่ถ้าทำแล้วมันมีที่พึ่ง เราเห็นใจมากนะถ้าใครสร้างบุญสร้างกุศลทำคุณงามความดีของเราแล้วได้อะไรละ มันได้หัวใจดวงนี้มานะ มันได้ ถ้าเป็นธรรมมันจะได้ทัศนคติที่ถูกต้องชอบธรรม ทัศนคตินี้สำคัญมาก สำคัญเพราะอะไร เพราะมันเปลี่ยนชีวิตคนไง

คนถ้ามันพาล ทำดีแล้วไม่ได้ดี กูก็ทำพาลไง ทำดีแล้วไม่ได้ดี มันก็ทำตามใจมันไง ทำดีแล้วไม่ได้ดี มันก็ทำสังคมเลวร้ายไปหมดไง เพราะมันจะเอาสิ่งที่มันคิดแล้วสมความปรารถนามันไง แล้วได้ไหม ไม่ได้หรอก เพราะเอ็งเป็นคนทำ

แต่มันมีคู่แข่ง ผลที่ทำ คนอื่นเขาจะชมหรือเขาจะติเรา ไม่เกี่ยว เอ็งคิดคนเดียว คิดฝ่ายเดียว คิดข้างเดียว เอ็งคิดไปเถอะ แต่คิดแล้วผลตอบสนองมีหรือเปล่า จริงหรือเปล่า... มันเป็นไปได้

แต่ถ้าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วเราฝึกหัด เราเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา แล้วเราฝึกหัดภาวนานะ หลังค่อมๆ ก็นั่งได้ แต่ถ้าหลังเราเป็นคนไม่พิการ มันนั่งตรง ท่ามาตรฐาน

คือทำนั้สมาธิ คือเป็นทำที่มนุษย์นั้ได้ดีที่่สุดและนานที่่สุด และเป็นสิ่งที่จะไปเผชิญกับกิเลสในใจของตนได้ แต่ถ้าคนเรานั้นนอนก็ได้ ยืนก็ได้ ทุกอย่างได้หมด แต่ถ้าคนพิการค่อมก็ทำได้ ทำเพื่อความสงบสุข

เราชื่นชมนะ เราชื่นชมที่ว่า ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วถ้าเป็นข้อเท็จจริง เป็นสัมมาทิฎฐิถูกต้องชอบธรรม มันจะเป็นความสงบสุข ความสงบสุขของความเป็นมนุษย์ ไม่ต้องไปเป็นผู้วิเศษ ไม่ต้องเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ไม่ต้องไปเป็นผู้รู้เห็นให้กิเลสมันลากหลอกลงไป หลอก ไร่สาระ

ทำให้มันเป็นจริงขึ้นมาเน้นะ เน้นแหละฆราวาสธรรม เป็นบริษัท ๔ ที่เป็นชาวพุทธแล้วมีโอกาสได้ฝึกหัดปฏิบัติเป็นจริตเป็นนิสัย นี้พูดถึงฆราวาส

ถูก ทำอย่างไรก็ได้ ถูก เพราะทำอย่างไรก็ได้ ทำให้มีสติ ทำให้มีปัญญา ทำให้เป็นคนที่หัดคิดเป็น หัดคิด รู้คิด นี้คือฆราวาส จบ

ถาม : เรื่อง “ผิดถูกขออ้อมรับ”

พุทธโง่ไม่ใช่ตัวรู้ พุทธโง่เพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้ พุทธโง่ก็ๆ ตัวรู้จะเด่นชัด ความทุกข์จะมาจากไหนในเมื่อตัวรู้เด่นชัด ถ้ายังทุกข์อยู่แสดงว่าสังขารไม่แยกออกจากตัวรู้

ตอบ : ผิด!

ถ้าเป็นฆราวาสทำอะไรก็ได้เพื่อความฉลาดของเขา แต่เนี “ผิดถูกขออ้อมรับ” เพราะเนีเป็นผู้ที่ปฏิบัติ เป็นพระที่ถามมาว่า “พุทธโง่ๆ ไม่ใช่ตัวรู้”

พุทธโง่เนีสมมุติขึ้นมา เนีถ้าปฏิบัติเนะ ปฏิบัติตามความเป็นจริงนะ ตามข้อเท็จจริงนะ เวลาเป็นจริง ข้อเท็จจริง เพราะเราบวชมา มนุษย์เป็นปุถุชน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบวชแล้ว แล้วท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านจนท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านมีอำนาจวาสนาท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ เพราะท่านมีอำนาจวาสนาท่านถึงพื้นฟูภาคปฏิบัติ พื้นฟูพระกรรมฐานขึ้นมาในประเทศไทย

ฉะนั้น เวลาฟื้นฟูพระกรรมฐานขึ้นมาในประเทศไทย ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ คำว่า “เครื่องอยู่ของใจ” เห็นไหม ยังไม่ได้พุทธโศเลย เพราะเครื่องอยู่ของใจมันเป็นสมณสารูป มันเป็นกิริยาของนักรบ มันเป็นกิริยาของพระ

ฆราวาสๆ สิทธิเสรีภาพ มีสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ใครอย่ามารอนสิทธิ ไม่มีใครมารอนสิทธิของใครได้

มาบวชเป็นพระ เอ็งละจากฆราวาสมาบวชเป็นพระ เป็นพระเป็นภิกษุ ภิกษุยกเข้าหมู่ มีศีล ๒๒๗ มีเสขียวัตถ มีอาวสุโส มีกัณฑ์ มีวินัยบังคับไว้ ๒๒๗ แล้วถ้าไปเรียนภาคปริยัติก็เรียนธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นเป็นพระบ้าน

ถ้าพระปฏิบัติๆ ใจ พอปฏิบัติขึ้นมาก็มีข้อวัตรปฏิบัติไว้เป็นเครื่องอยู่ของใจ

เห็นไหม เขาไปเรียนหนังสือก็ไปเรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาศึกษา ธรรมะนั้นก็กลมกลืนให้เขาอยู่ในสถานะของความเป็นสมณะ ความเป็นพระ

พระปฏิบัติๆ เวลาปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ ท่านวางแนวทางไว้ ในกึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญขึ้นมาด้วยภาคปฏิบัติ เจริญมาด้วยข้อเท็จจริง เจริญขึ้นมาด้วยพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมๆ พระธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาแล้วท่านมีคุณธรรมในหัวใจของท่าน ท่านระลึกถึงพุทธโศ พุทธะคือพระพุทธเจ้า ธรรมในหัวใจของท่าน ท่านเป็นพระสงฆ์ สงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงมีข้อเท็จจริง ถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เป็นเครื่องอยู่ของใจ

แล้วถ้าเครื่องอยู่ของใจ ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ท่านถึงว่า ถ้าปฏิบัติให้หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโศ

ให้ ให้หมายความว่านิกเอา วิตก วิจาร พุทโศคือนิกขึ้น ไม่นิกพุทโศ พุทโศไม่มี พุทโศก็เป็นตัวหนังสือเป็นตัวอักษรอยู่ข้างนอก ไม่เกี่ยวกับใจ ลมมีอยู่ทั่วจักรวาล เราก็หายใจอยู่ แต่ถ้าไม่เอาจิตไปกำหนดลม ไม่เป็นอานาปานสติ

อานาปานสติคือการกำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกของใคร ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกของผู้นั้น ผู้นั้นคือมนุษย์ มนุษย์มีจิต จิตกำหนดลมหายใจถึงเป็นอานาปานสติ

ถ้ากำหนดพุทโธๆ พุทโธไม่ใช่ตัวรู้

รู้ได้อย่างไร พุทโธก็พุทโธ ตัวรู้ก็ตัวรู้ เกี่ยวอะไรกัน พุทโธนี่นึกเอาใช่ไหม พุทธานุสติ พุทโธๆ นี่นึกเอา

เขาถามว่า พุทโธไม่ใช่ตัวรู้

แล้วมันใช่ที่ไหนล่ะ แล้วพุทโธๆ ปฏิบัติเป็นหรือเปล่า ถ้าปฏิบัติเป็นตามข้อเท็จจริงไหม

แต่ถ้าเป็นประชาชน เป็นชาวพุทธ เขาทำอะไรก็ได้ตามจริตนิสัย ตามอำนาจวาสนา ตามทัศนคติที่เขาอำนาจวาสนา เขายังใฝ่ใจอยากจะทำประพฤติกปฏิบัติ ถ้าเขาประพฤติปฏิบัติก็เป็นจริตเป็นนิสัยของเขาเท่านั้น

แต่ถ้าเป็นพระแล้วจะฝึกหัดปฏิบัติ นี่ “น้อมรับทุกประเด็น” ถ้าน้อมรับทุกประเด็น

พุทโธ พุทโธนี่คือวิตก วิจารณ์ นึกขึ้นจากใจ มันเป็นตัวรู้ที่ไหน

ตัวรู้เป็นตัวรู้ แต่ตัวรู้โดนครอบงำโดยกิเลส ตัวรู้โดนครอบงำโดยความเป็นปุถุชนก็หนีไปร้อยแปดพันเก้า นี่ปุถุชนคนหนา

ที่นี้เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติไหม ถ้าฝึกหัดปฏิบัติเพราะมีศรัทธาไหม ถ้ามีศรัทธาแล้ว ฉะนั้นนึกพุทโธ พุทโธคือพุทธานุสติ พระกรรมฐาน พุทโธนี้เป็นอันดับหนึ่ง ธัมโม สังฆโม มรณานุสติ เทวตานุสติ มันเป็นแนวกรรมฐานไหม

“พุทโธไม่ใช่ตัวรู้”

ก็ไม่ใช่ พุทโธเป็นชื่อ นึกพุทโธก็เป็นอารมณ์ อารมณ์นึกขึ้นมา พุทโธๆๆ ที่แรกพุทโธจะเป็นจะตาย มันขัดแย้งทั้งนั้นนะเพราะกิเลสมันเป็นเจ้าพ่อ อีโก้มันยิ่งใหญ่ มันยอมใครที่ไหน มันใหญ่กว่า

แล้วเราเป็นชาวพุทธ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อันนั้นก็อารมณ์ ศรัทธาเชื่อกันไป แต่เวลามีศรัทธามันคงจะฝึกหัด จะพุทธโธ พุทธโธก็ฝึกขึ้น วิตก วิจาร แล้ววิตก วิจาร จากใครล่ะถ้าตัวรู้มันไม่กำหนดขึ้น

ตัวรู้เป็นตัวรู้ไง แต่พุทธโธมันเป็นสัญญาอารมณ์ไง เกิดจากจิตใจ แต่เรามีศรัทธา ความเชื่อ เราก็ใช้สัญญาอารมณ์ระลึกขึ้นๆ วิตก วิจาร ตัวรู้คือตัวรู้ไง

ฉะนั้น “พุทธโธๆ เพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้”

เอ็งรู้ได้อย่างไร พุทธโธๆ เขาพุทธโธเพื่อสงบ ถ้าจิตสงบนะ พุทธโธๆ เริ่มต้นพุทธโธมัน ชัดมันแย่ง เวลาพุทธโธมันชัดมันแย่งอยู่แล้ว แต่ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ มีการบังคับ เวลาครูบาอาจารย์ ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ให้บังคับ ให้นึกพุทธโธชัดๆ พุทธโธให้ได้

แต่นึกได้พักเดียวเดี๋ยวก็อ่อน เดี๋ยวก็เพลอ มันมีปัญหาอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว เพราะอะไร เพราะว่ากิเลสมันชัดมันแย่งไง กิเลสมันพลิกมันแปลงไง

ฉะนั้น “พุทธโธเพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้”

ไม่ใช่ ไม่ใช่ พุทธโธๆ พุทธโธจนกลมกลืน พุทธโธๆ จนมันพุทธโธไม่ได้ ถ้าพุทธโธไม่ได้ ตัวมันเป็นพุทธโธเองไง ตัวรู้ณะคือตัวพุทธะ

แต่ถ้ายังฝึกหัด “พุทธโธไม่ใช่ตัวรู้”

อันนั้นตัวรู้ไม่เห็นเลย เห็นแต่อารมณ์ อารมณ์ตัวเองทั้งนั้น ไม่เห็นจิต

บอก “ดูจิตๆ” ไร้สาระ ดูจิตๆ ถ้าเป็นข้อเท็จจริงมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เดี่ยวจะพูดอธิบายอีกแนวทางหนึ่ง

ฉะนั้น ถ้า “พุทธโธๆ พุทธโธเพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้”

นี่เพราะมันมีความรู้มากเกินไปไป ปฏิบัติไปโดยสัญญาอารมณ์ของตนใจ ตนเขียนโครงการเอาไว้แล้วจะปฏิบัติตามโครงการที่ตัวรู้ตัวเข้าใจ

พุทธโธๆ เพื่อแยกกับตัวรู้ แยกแล้วตัวรู้มันจะมีสติปัญญา มันจะเป็นพระอรหันต์ไปนูน...คิดไปเอง เพราะศึกษามาก ฟังมาก แล้วงง

เขาพุทโธเพื่อให้จิตสงบ จิตสงบแล้วมันไม่ส่งออกมันก็ไม่ไปอยู่ที่พุทโธไง มันอยู่ที่ตัวพุทโธเองไง มันอยู่ที่ตัวมันเองไง มันไม่ส่งออกไปที่พุทโธไง

แต่ธรรมชาติจิตมันส่งออกอยู่แล้ว จิต ชาติรู้ สิ่งที่ถูกรู้คือขั้น ๕ คืออารมณ์ สิ่งที่ถูกรู้ แล้วเวลาคนนอนหลับ นอนหลับสนิทไม่มีความคิด นอนหลับยังเพ้อเจ้ออยู่ไง นี่มันส่งออก โดยธรรมชาติของมันไง

ฉะนั้น “พุทโธเพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้”

ไม่ใช่ เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าพุทโธๆ จนพุทโธมันเป็นนิสระ ไซ้ ไม่ใช่แยก มันเป็นนิสระ โดยสมถกรรมฐาน โดยจิตสงบตัวลง ไม่ใช่วิปัสสนา ยังไม่มีวิปัสสนาเลยนะ ยังไม่เกิดจาก วิปัสสนาเลย

นี่ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงอบรมบ่มเพาะไว้ไง ต้องศีล สมาธิ ปัญญา ศีล คือความปกติ คือรื้อรอบขอบเขต พุทโธๆ จนจิตสงบนี้เป็นสมาธิ ปัญญาจะเกิดข้างหน้า ยังไม่เกี่ยว

ฉะนั้น “พุทโธไม่ใช่ตัวรู้ พุทโธเพื่อให้แยกสังขารออกจากตัวรู้”

สับสนอลหมาน สับสนจับต้นชนปลายไม่ได้ วางโครงการจะประพฤติปฏิบัติแล้วก็จะ ปฏิบัติตามโครงการที่ตัวเชื่อ ตัวรู้ ตัวเข้าใจ มันก็เลยขัดแย้ง มันขัดมันแย้ง เห็นไหม

หลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่มั่นครั้งแรกไง ท่านบอกว่า “มหา มหาเรียน จนเป็นมหาใช่ไหม ถ้ามหาเรียนจนเป็นมหา มหาหมาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม มรรคผล นิพพานไม่อยู่ในตำรา ไม่อยู่ในทฤษฎีใดๆ ทั้งสิ้น นิพพานๆ นิพพานมันอยู่ที่หัวใจของคนไง

มหาเรียนถึงเป็นมหามานะ ถ้าจะประพฤติปฏิบัติ เอาความรู้ทั้งหมดใส่ลิ้นชักสมอง ไว้แล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมาละ แล้วถ้ามหาปฏิบัติไปๆ ถ้าถึงที่สุดแล้ว ปริยัติ พุทธะ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน วิปัสสนาญาณ ทุกอย่าง ภาคปริยัติ ปฏิบัติ ปริยัติคือทฤษฎี คือธรรม วินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาปฏิบัติถ้ามันเป็นความจริงแล้วนะ มันเป็นอัน เดียวกันเลย มันเป็นอันเดียวกันเลย”

ที่ว่า “ผู้รู้ไม่รู้” มันเป็นอันเดียวกันเลย แล้วมันชัดแจ้งรู้แจ้ง รู้ครบวงจรทั้งสิ้น

แต่ไม่รู้อะไรเลย ตั้งโครงการไว้แล้วปฏิบัติไป นี่ไง ที่หลวงปู่มันบอกมันจะเตะมันจะ
ตีบกั๊งไง ตอนนี้มีมันกระที่บผู้ถามจนงงนะ กิเลสมันกระที่บจนตาลอยไปไหนไม่ถูกแล้ว

ฉะนั้น “พุทฺโธเพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้ใช่ไหม”

ไม่ใช่

“พุทฺโธถี่ๆ ตัวรู้จะชัดเจนนั่น”

พุทฺโธๆ นั่นคือสมมุติ นั่นคือระลึก ระลึกขึ้นมา จิตเวลามันคิดไปเรื่อยแปดพันเก้า เรา
บังคับไม่ให้มันคิดไปที่อื่น ให้มันคิดเฉพาะพุทฺโธ คิดถึงธรรมะ คิดเป็นพุทฺธานุสติๆ
คิดๆๆๆๆ นี่ไง พุทฺโธถี่ๆ ใจ พุทฺโธมันเด่นชัดขึ้น มันเริ่มกลมกลืนกัน

“ความทุกข์จะมาจากไหน”

นั่นแสดงว่าจิตสงบแล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จริงไหม

“พุทฺโธถี่ๆ ขึ้นจนมันรู้เด่นชัด ความทุกข์จะมาจากไหนในเมื่อตัวรู้มันเด่นชัด”

นี่สัมมาสมาธิ จิตสงบตัวลง ถ้ามันคล่องตัวขึ้น มันดีขึ้น มันจะเป็นอย่างนี้ชัดๆ อยู่
แล้ว นี่ข้อเท็จจริง นี่ภาคปฏิบัติ

“ถ้ายังทุกข์อยู่ แสดงว่าสังขารยังไม่แยกจากตัวรู้”

แล้วมันจะแยกตรงไหนล่ะ เพราะสมณะไง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ไง แต่ถ้าไม่มีสมาธิ ไม่
พุทฺโธถี่ๆ จนมันเด่นชัด ทุกข์มันมาจากไหนเรารู้ เพราะสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ในเมื่อ
ผู้รู้มันเด่นชัดไ้

“ถ้ายังทุกข์อยู่ แสดงว่าสังขารยังไม่แยกจากตัวรู้”

แล้วแยกตรงไหนล่ะ แล้วแยกอย่างไรล่ะ

จิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่เห็นกิเลส
แล้ววิปัสสนาคือใช้ปัญญา ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นจากจิตที่มันสงบแล้ว

ที่ว่า จิตที่มันเด่นชัด จิตที่ทุกข์มันไม่มาจากไหน

นั่นนะแค่สมาธิ แล้วสมาธินะ จะเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงหรือไม่ ถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงนะ นี่ไง ชั้นที่ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ๕ ใจ ถ้าชั้นที่ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ๕ มันไม่ใช่เพราะอะไรละ

ไอ้เนี่ยเหมือนกัน นี่ไง “ถ้ายังทุกข์อยู่ แสดงว่าสังขารยังไม่แยกจากตัวรู้”

แล้วมันทุกข์หรือเปล่านั้น แล้วถ้ามันแยก มันแยกอย่างไร ไอ้ที่ว่ามันจะแยก มันจะคิดให้แยกมันเป็นไปไม่ได้ พอจิตสงบแล้วมันจะให้ตามความรู้ความเป็นจริงเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าจิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วมันใช้วิปัสสนา ตทั้งหมดคือนั่งรู้แจ้งปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราว เวลามันสมุจเฉทปหานนะ ขณะ นิโรธ ชั้นที่ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ๕

มันจะแยกไม่ได้ แต่ถ้าสักกายทิฐิมันขาด วิจิกิจฉา สัมพันธปริมาสา สังโยชน์ ๓ สังโยชน์ ตัวสังโยชน์ต่างหากที่มันผูกมัดไว้ ตัวสังโยชน์ต่างหากที่มันรัดคอจิตไว้ ตัวสังโยชน์ ๑๐ มันรัดหัวใจไว้แล้วไม่รู้จักวิธีแก้ไข ไม่รู้จักวิธีปลดปล่อย ไม่รู้หรือเพราะภาวนาไม่เป็นไง มันไม่มี

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง นี่พูดถึงข้อเท็จจริงนะ ฉะนั้นถึงบอกว่า สิ่งที่ว่า ถ้าเขานั่งสมาธิ นั่งอะไร ทำอะไรก็ได้ นั่นเขาเป็นฆราวาส เขาเป็นสังคม เขาเป็นโลก แต่มีศรัทธาความเชื่อในการปฏิบัติมันก็มีสติมีปัญญาแล้ว แล้วถ้าจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นจริงเป็นนิสัย เป็นความสุขร่วมของสังคมเขา แต่ถ้าปฏิบัติมันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฐิโก นี่สันทิฐิโก **อตตา หิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แล้วตนรู้อะไร**

ฉะนั้น เวลาพูด เวลาเข้าใจอย่างนี้ ถ้าเป็นข้อเท็จจริงนะ เป็นที่หลวงตาทำนอบรมบมเพาะไว้ไง นี่มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เวลาพุทโธ เราพุทโธตลอดเวลา ผู้ที่ปฏิบัติกรรมฐานสัทธาจริตใจ เวลาพุทโธแล้วมันแลบ พุทโธแล้วมันแลบ พุทโธแล้วมันเครียด พุทโธอะไรไม่ได้เลย

ไอ้เนี่ยเหมือนกัน ถ้าพุทโธๆ ถ้ามันจะใช้ปัญญาอย่างนี้มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาพอเข้าใจใจ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ผู้รู้ สิ่งที่ย่อมรู้สึกรู้แล้ว ถ้ามันมีสติมีปัญญา มันพิจารณา มันจะปล่อยอันนี้ มันปล่อยสิ่งที่ถูกรู้ไป

พุทโธๆ มันเป็นสมมุติที่เราสมมุติ เราตั้งขึ้นมา เราวิตก วิचार ให้มันเป็นข้อเท็จจริง ให้จิตมันอบรมมันบ่มเพาะมันให้มันเป็นจริงขึ้นมา

ถ้ามันพุทโธไม่ได้ มันเครียด พุทโธแล้ว “พุทโธเพื่อแยกสังขารออกจากตัวรู้”

แยกตรงไหน สมาธิเป็นสมาธิ มันไม่ใช่วิปัสสนา สมาธิมันไม่ใช่ปัญญา เวลาไม่ใช่ปัญญา ปัญญามันแยกแยะมันไม่เป็น

โดยอภิธรรมใจ “สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ เราต้องใช้ปัญญา”

แล้วปัญญาอย่างเขา ปัญญาอย่างนั้นนะมันเป็นปัญญาแบบทฤษฎี ปัญญาแบบอภิธรรม ปัญญาแบบโลก ปัญญาแบบตำรา ปัญญาแบบนักวิทยาศาสตร์วิเคราะห์วิจัย มันไม่มีสมาธิ

แต่ถ้าเราพุทโธๆ จนมันเป็นสมาธิหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วถ้าจิตมันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงแล้วมันพิจารณาไป ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕

นี่ไง เวลาพิจารณาไป ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา ๒๐ เวลามันขาด เวลามันขาดมันข้อเท็จจริงอย่างนั้นขาดคือขณะ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงใจ ถ้ามันมีข้อเท็จจริง

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติไปแล้ว พุทโธๆ มันเป็นพุทธานุสติ แล้วไอ้ที่ใช้ปัญญาๆ ปัญญามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาแบบโลก ปัญญาแบบวิทยาศาสตร์ ปัญญาแบบการศึกษา สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญาไม่เกิด ถ้าภาวนามยปัญญามันเกิด ทำความสงบเป็นใหม่ เป็นสมาธิใหม่

ถ้าสมาธิ เพราะสมาธิคืออะไร สมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตที่มีกำลัง เวลามันนุ่มไป โอ้โฮ! มันสะเทือนนะ มันเห็นกิเลส มันเห็นการร้อยรัด มันเห็นถึงความผูกพัน

แล้วถ้าเวลาใช้ปัญญาไปๆ นี่ไง สิ่งที่ว่าดูจิตๆ ดูจิตดูที่ไหน ดูอารมณ์ ดูไม่เป็น แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงใจ ดูจิตคือปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นจิตตามความเป็นจริง

เวลาหลวงปู่ดูยัวจิตเห็น เวลาจิตพิจารณาไป พิจารณาภิเลส กาย เวทนา จิต ธรรมนี้แหละ เวลามันขาด นิโรธ จิตนอก แล้วถ้าจิตสงบขึ้นมาถ้ามันเห็นภิเลสจากภายใน เวลามันชำระ จิตใน ถ้าเห็นอสุภะนี่จิตถอด เวลาเห็นอวิชชาไง จิตในปฏิจจสมุปะบาท จิตใน จิตนะ นี่มันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริง มรรค ๔ ผล ๔ นี่ถ้ามันทำเป็นไง

จะนั่น สิ่งที่ว่า “ผิถุฏยอมรับ”

เวลาภาวนาแบบฆราวาสเขาจะทำอะไรก็ได้ มันภาวนาเพื่อความสุขสงบในใจ เพราะเขาเป็นฆราวาส เป็นปุถุชน แต่จากฆราวาสภาวนาเพื่อสังคัม ภาวนาเรื่องโลกๆ เรื่อง ความสุขความสงบ

แต่ถ้าเป็นนักรบมันภาวนามันต้องเข้าสู่อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นิโรธคือดับทุกข์ มิงดับหรือเปล่า มีจริงหรือเปล่า นี่มันคนละสถานะ กัน จะนั่น เวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงวงการปฏิบัติใจ

ถ้าปฏิบัติพอเป็นพิธี ปฏิบัติแบบโลกก็สาธุ ปฏิบัติเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข เชิญ ชีวิต เรามันทุกข์ยากแสนยาก เพื่อความสงบสุข ได้แค่นั้นแหละ สังคัมโลกปฏิบัติอยู่กับกันได้แค่นี้ จริงๆ แล้วมันก็เป็นพื้นฐานของวิภูฏะ เป็นพื้นฐานของโลก รู้กันได้แค่นี้

แต่ถ้าจะปฏิบัติแบบบรรลุธรรมเห็นธรรมนะ ดูจิตๆ ถ้าเป็นข้อเท็จจริงมันเป็นปัญญา อบรมสมาธิ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ หมายความว่า คนมีสติปัญญามีสติสัมปะชัญญะทำ อะไรก็ไม่ผิถุผลาด

แต่ถ้ามันเป็นโลกียะเป็นเรื่องโลก มันเห็นอะไรมันดูหมดเลยว่ามันรู้มันเห็นมันเข้าใจ ...แล้วรู้จริงหรือเปล่า

รู้จริงนะ สันทิภูฏิกโกนะ ให้มาจากสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ มาเถอะ หลวงตาท่านไม่เคย กลัวอะไรเลย เทวดา อินทร์ พรหมไหน เชิญ เทวดา อินทร์ พรหมยังไม่รู้เรื่องธรรมะ

ไอ้ที่มันไม่รู้อะไรเลย แล้วก็พายเรืออยู่ในอ่าง ดูจิตๆ ก็ดูแบบโลกๆ ดูแบบ วิทยาศาสตร์ ดูแบบโลก มันไม่ใช่ดูแบบธรรม

ถ้าดูแบบธรรมดา หลวงปู่ดูลย์ ดูจิตๆ คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ดูจิตๆ ความคิดทั้งหลายเป็นสมุทัย ดูจิตๆ นี้ ความคิดทั้งหลายคือสังขาร คืออารมณ์ ความคิดทั้งหลายทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์นี่ไง

แล้ว “ทุกข์แยกออกจากสังขาร ออกจากตัวรู้” นี่แยกยังไง ถ้าสงบชั่วคราวมันเผลอเผลอไผล มันอ้างอิงว่าใช่ แต่ความจริงไม่ใช่

เพราะปฏิบัติไปมันจะรู้มันจะเห็นหมดเลย ความคิดทั้งหลายทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์ จิตเห็นจิต

จิตนอก นี่สักกายทิฎฐิ วิจิกิจจา สัมพัตปรามาส ขาด

จิตใน ชั้นอย่างกลางขาด

จิตถอด ถอดขั้น ๕ ทั้งหมด เหลือจิตล้วนๆ

จิตเต็มแท้ที่ส่องใส จิตเต็มแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเต็มแท้ที่ส่องใส จิตเต็มแท้เห็นใหม่ จิตเห็นจิตในปฏิจกสมุบาท นั่นนะ จิตนอก จิตใน จิตถอด จิตทำลายจิต นี่ของหลวงปู่ดูลย์ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง

แล้วมันเป็นอย่างไรวะ แล้วมันเป็นอย่างไรละ

จิตนอก สังโยชน์ ๓

จิตใน กามราคะปฏิฆะอ่อนลง

จิตถอด กามราคะปฏิฆะขาดไป

สักกายทิฎฐิ วิจิกิจจา สัมพัตปรามาส กามราคะปฏิฆะขาดไป สังโยชน์เบื้องต้น

จิตเห็นจิต จิตในจิต รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ขาดหมด ทำลายหมด

สังโยชน์เบื้องต้นขาดไป จิตเห็นจิตเป็นมรรคแล้วทำลายตัวจิต ทำลายสถานที่ทำลายที่อยู่ สังโยชน์เบื้องต้น รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ มันจะอยู่บนอะไรละ ว่ามันขาดไป มันทำลายไปหมด นี่พูดถึงว่าถ้าปฏิบัติตามข้อเท็จจริง

ฉะนั้น คำถามว่า “ผิดหรือถูกยอมรับทั้งสิ้น” มันถึงเป็นปัญหา

เวลาประชาชนเขาประพฤติปฏิบัติถูก ถูกทั้งนั้นนะ ทำอะไรก็ได้ขอให้อมเย็นเป็นสุข แต่ถ้าเป็นพระ เป็นนักปฏิบัติต้องตามความเป็นจริง ต้องตามข้อเท็จจริง ฉะนั้น ผิดถูกตามข้อเท็จจริง แล้วไม่ต้องว่าใครถูกใครผิดทั้งสิ้น

เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก มันกังวลกลางหัวใจ อริยสัจมีหนึ่งเดียว พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้อย่างนี้ ไม่มีใครขัดแย้งใครถ้ามันเป็นความจริง ข้ามภพข้ามชาติ ข้ามทุกอย่าง ตั้งแต่ภักทรกัป พระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ แล้วยังจะไปอนาคตกาล อริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น จบ